

زندگی و اندیشه
بزرگان جامعه‌شناسی

www.ketab.ir

تألیف لیوئیس کوزر
ترجمه محسن ثلاثی

کوزر، لوئیس آلفرد، ۱۹۱۳ -

Coser, Lewis Alfred

زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی / تألیف لیوئیس کوزر؛ ترجمه محسن ثلاثی. - تهران: علمی، ۱۳۷۳.
[۶۳۰] ص: مصور.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

Masters of Sociological thought; ideas in historical... عنوان اصلی:

چاپ قبلی: علمی، سخن، ۱۳۶۸.
برره‌نامه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

ISBN 978 - 964 - 5524 - 40 - 9

چاپ هشتم: ۱۳۷۹

۱. جامعه‌شناسان، ۲. جامعه‌شناسی -- تاریخ. الف. ثلاثی، محسن، ۱۳۲۴ - ، مترجم. ب.

۳۰۱ / ۰۹۲۲

H. ۱۹ / ۹ ز ۹

۱۳۷۳

م ۷۳ - ۲۶۷۹/۷۸

کتابخانه ملی

این اثر ترجمه‌ای است از:

Masters of Sociological Thought

LEWIS A. COSER

HARCOURT BRACE JOVICH, INC. 1971

طرح روی جلد از افشان نقره‌کار

زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی

تألیف: لیوئیس کوزر

ترجمه: محسن ثلاثی

چاپ نوزدهم: ۱۳۹۳

تیراژ: ۲۲۰۰ نسخه

لیتوگرافی: صدف ۸۸۳۰۵۳۳

چاپ: گلرنگ یکتا

خیابان انقلاب - بین خیابان فخررازی و دانشگاه شماره ۱۲۲۴ تلفن: ۶۶۴۶۵۹۷۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

شابک 978 - 964 - 5524 - 40 - 9 ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۵۲۴ - ۴۰ - ۹

درباره نویسنده

لیویس آلفرد کوزر در سال ۱۹۱۳ در برلین زاده شد. او چند سالی را (۱۹۳۵-۳۸) در برلین پاریس به تحصیل جامعه‌شناسی پرداخت. کوزر در سال ۱۹۱۶ به آمریکا مهاجرت کرد و در ۱۹۴۸ تابعیت آن را پذیرفت. او در ۱۹۵۴ در دانشگاه کلمبیا دکترای جامعه‌شناسی گرفت و در دانشگاه‌های نیویورک برکلی و نیویورک استاد جامعه‌شناسی بوده است. کوزر در ابتدا جامعه‌شناسان آمریکا و اتحادیه آزادی‌های مدنی آمریکا عضویت داشته است. آثار او به ترتیب عبارتند از:

• کارکردهای کشمکش اجتماعی (Function of Social

Conflicts)

• نظریه اجتماعی (Social Theory)

• حزب کمونیست آمریکا (Communist Party of U. S. A)

• جامعه‌شناسی ادبیات (Sociology of Literature)

• مردان افکار (Mens of Ideas)

• جورج زیمل (Georg Simmel)

• جامعه‌شناسی سیاسی (Political Sociology).

پیشگفتار

يك كتاب درسى زماني جديد را باز مي‌كند كه بر چند نسل از دانشجويان تأثير ماندگاري گذاشته باشد. روشنيگي نموده‌هاي برجسته‌اي از اين دست كتاب‌ها را دارد كه عبارتند از: كالبدشناسي كروماتوگرافي، استارلینگ و كتاب اصول و عمل اسلیر. علوم اجتماعي نیز اقتصاد سربلسون، انسانشناسي كروبر و جرمشناسي سوئرلند را دارد. من بر اين باورم كه كتاب زندگي و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسي ليونيس كوزر كه ديري است به آن نیازمند بوده‌اند. اگرچه كتاب نمونه‌اي به‌شمار مي‌آيد، از آن كتاب‌هايي است كه در کنار نمونه‌هاي گذشته‌ماز بالا جاي خواهد گرفت.

مهارت چشمگیر استاد كوزر در چكیده کردن مفاهيم بيچين درون اين آوردن سطح آن‌ها، او را قادر مي‌سازد كه به ژرفاي اين مفاهيم رخنه كند. در نتيجه، اين كتاب كه به شرح اندیشه كلاسيك جامعه‌شناختي مي‌پردازد، آهنگ انتقادي، پراگماتي و وسواس در جزئیات را ویژگی خود ساخته است. من كتاب ديگري را نمي‌دانم كه توانسته باشد نكات اساسي رشته پنهان نظريات كلاسيك جامعه‌شناختي را به اين درستي و فشردهگي تشریح كند.

بيشتر تاريخ‌هاي افكار جامعه‌شناختي كه پيش از اين عرضه شده‌اند، به گونه‌اي نوشته شده‌اند كه گويي اين افكار از اذهاني تراوش کرده‌اند كه در قالب جسمي نبوده‌اند و فشارها و انگيزش‌هاي زمان، مكان، تاريخ، جامعه و فرهنگ، بر آن‌ها بي‌تأثير بوده‌اند. اما كتاب زندگي و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسي پديدۀ ديگري است.

بیگمان، استاد کوزر پیشینه‌های فکری هر يك از شیوه‌های عمده اندیشه جامعه‌شناختی و تا اندازه‌ای، سرنوشت بعدی آن را نیز بی‌رسی می‌کند، اما فراسوی توجه به این رشته وابستگی افکار، او برای تحلیل و تفسیر تحول این افکار، از چشم‌اندازهای ساخته و پرداخته رشته جامعه‌شناسی نیز استفاده می‌کند. او کار هر نظریه‌پردازی را به تاریخ زندگی‌اش (از دو جنبه اجتماعی و روانشناختی آن)، فراز و نشیب‌کاری و جایگاهش در بهارچوب ساختار اجتماعی و همچنین به سبک بسیار مؤثری، به مخاطبان مهم و بزرگ‌های مرجع آن نظریه‌پرداز مرتبط می‌سازد. استاد کوزر با مرتبط ساختن افکار ویر و دورکیم، کولی و پارتو به زمینه‌های شاخص زندگی، تاریخ و ساختار اجتماعی‌شان، نام‌های این رشته آن‌ها، گسترده‌تر و ژرف‌تر می‌سازد، ضمن آن که پنداشت‌های ناآشنا و بعدی‌های ارزشی‌شان را نیز به ما گوشزد می‌کند.

استاد کوزر کار را به نثری روشن و روان انجام می‌دهد و سبک نگارش او با نثر مطول و رسمی که در گذشته رایج است به جامعه‌شناسی معرفت آسیب رسانده است، خوشبختانه تضاد در این مهم‌تر، تحلیل‌های انتقادی او در سراسر این کتاب، سیاق دانش‌پژوهانه‌شان را حفظ می‌کنند و مانند آن «تحلیل‌های ایدئولوژیک» عوام‌پسندانه و توطئه‌پردازانه‌ای نیستند که به جهت کاربرد تحلیل‌های عقلی، بیشتر در صدد آنند که با استفاده از تاکتیک آسان حملات بی‌مبانی علیه شخصیت افراد، مشت اذهان درجه یک را باز کنند و ارزش آن‌ها را پایین آورند.

روش این کتاب در پرداختن به دایره استاد شناخته‌شده رشته جامعه‌شناسی، این دو گفته حکیمانه را به یادمان می‌آورد که «هر من، برای جامعه‌شناسان و نیز دانشوران و دانشمندان دیگر، راهنماهای برجسته‌ای هستند». یکی از آن‌ها، این گفته کوتاه آلفرد تورث وایتهد است که «علمی نه در نام کردن بنیانگذارانش تردید از خود نشان دهد، دیری نخواهد پایید». و دیگری، این گفته نیکل آبل، ریاضیدان جوان و نابغه است که «به نظر من، اگر کسی بخواهد در ریاضیات پیشرفت کند، باید از استادان درس فراگیرد، نه از شاگردان».

در نگاه نخست، این دو گفته، اگر نه متناقض با یکدیگر، دست کم متضاد می‌نمایند. به نظر می‌رسد که وایتهد می‌خواست بگوید که استادان پیشین را باید کنار گذاشت، کارهای‌شان را باید ندیده گرفت و خاطره‌شان را نباید زنده نگهداشت، حال آن که چنین می‌نماید آبل مطالعه هرچه بیشتر آثار این استادان را توصیه می‌کند. اما این برداشت‌های سطحی، تعبیرهای بس نادرستی‌اند که از نادیده گرفتن زمینه‌های این دو گفته سرچشمه می‌گیرند. درست همان خطایی که استاد کوزر می‌کوشد تا پرهیز از آن را به ما بیاموزد. آیا برآستی می‌توان باور کرد که وایتهد با آن دل‌بستگی‌اش به تاریخ

افکار، دانش به این تاریخ را ناپسند انگاشته باشد؟ خیر؛ همچنان که زمینه مستقیم این گفته نشان می‌دهد، او در واقع از این طریق می‌خواست به همه ما چنین هشدار دهد که اگر تنها به تفسیر زاهدانه آثار بنیانگذاران بسنده کنیم و با کوشش‌های هرچه بیشتر، افکارشان را تحول نبخشیم، به جای پیشرفت در دانش پژوهی، در برزخ اسکولاستیسیسم فرو خواهیم افتاد؛ و آبل می‌خواست به ما گوشزد کند که مطالعه مستقیم آثار استادان، در دستیابی به سبک و ذوق سلیم عقلی، ما را یاری می‌دهد و درک را در زمینه شناخت مسایل مهم و راه‌حل‌شان، بالا می‌برد.

چون آن‌ها دیدند که استاد کوزر این گفته قصار گوته را که در واقع تکمیل‌کننده گفته‌های وایت‌هد ابل است، سرلوحه کتابش قرار دهد: «هرچه را که از پدران به ارث می‌بری بگم اما از آن خودت کن» در این کتاب، استاد کوزر ما را به خواندن آثار استادان جامعه‌شناسی در یک پرتو نوین فرا می‌خواند. او به ما کمک می‌کند تا میراث اندیشه جامعه‌شناسان را بپذیریم و از آن خود سازیم و در مورد این استادان کاری را انجام دهیم که از حال استادان نمی‌توانستند برای خودشان انجام دهند، یعنی تأثیر سبک زندگی و محیط کار و زیست‌شان را بر خصلت و جوهر اندیشه آن‌ها باز نماییم. لیونیس کوزر با عرضه این کتاب، عنوان جامعه‌شناس و تاریخ‌نگار نظریه جامعه‌شناختی، در جایی بس بلند و رفیع قرار می‌گیرد.

رابرت کی، مرتون

فهرست مطالب

- ۱۵ پیش‌درآمد
- ۲۳ **اگوست کنت**
اندیشه
روش‌های بررسی / قانون پیشرفت / سلسله مراتب علوم / ایستایی و پویایی
اجتماعی / آیین رهنمودی.
- ۳۶ **زندگی**
اتحاد با سن سیمون
- ۴۶ **زمینه فکری**
سنت پیشرفت / سنت نظم / سنت لیبرالیسم / تأثیر سن سیمون / تأثیر چشم
همچشمی‌های روشنفکرانه.
- ۵۷ **زمینه اجتماعی**
صحنه اجتماعی فرانسه در زمان کنت / نسل اگوست کنت - درد قرن - رعد علم
/ کنت بدون همفکران / کنت در جستجوی مخاطبان.
- ۷۱ **چکیده**
- کارل مارکس**
- ۷۵ **اندیشه**
نظریه طبقاتی / از خود بیگانگی / جامعه‌شناسی معرفت / پویایی دگرگونی اجتماعی.

- ۹۳ زندگی
مارکس به عنوان يك هگلگرای جوان / روزهای پاریس - مارکس به عنوان يك سوسیالیست / پایان دوره کارآموزی.
- ۱۰۷ زمینه فکری
فکر پیشرفت / مفهوم از خود بیگانگی / مفهوم جامعیت / مفهوم کمالیذیری / وام رکس به معاصرانش.
- ۱۱۸ زمینه اجتماعی
زمینه خانوادگی / مخاطبان طبقه کارگر مارکس / انزوا و حاشیه‌نشینی مضاعف.
- ۱۳۱ چکیده
هربرت اسپنسر
- ۱۳۵ اندیشه
رشد، ساختار و تحول / جامعه جنگجو و جامعه صنعتی / تکامل تک‌خطی یا چندخطی / کارکردگرایی / اصل عدم مداخله و تقای اصلح / موانع عینیت.
- ۱۵۱ زندگی
سالهای اقامت در لندن / نرسیدن به موفقیت.
- ۱۵۸ زمینه فکری
سوابق / نفوذ معاصران.
- ۱۶۴ زمینه اجتماعی
زمینه پرورشی / دوستان و همکاران / مخاطبان و منتقدان آثار اسپنسر.
- ۱۸۱ چکیده
امیل دورکیم
- ۱۸۷ اندیشه
فرد و جامعه / جامعه‌شناسی دینی / جامعه‌شناسی معرفت / تبیین کلی‌رویی.
- ۲۰۴ زندگی
کارنامه دانشگاهی دورکیم / درگیری‌های اجتماعی.
- ۲۱۲ زمینه فکری
نفوذ معاصران / تأثیرهای غیرفرانسویان.
- ۲۲۱ زمینه اجتماعی
دورکیم در جستجوی پیروان و مخاطبان / الگوهای نفوذ.

۲۴۲

چکیده

جورج زیمل

۲۴۷

اندیشه

جامعه‌شناسی صوری / روش دیالکتیکی در جامعه‌شناسی زیمل / اهمیت اعداد
زیمل / زندگی اجتماعی / نظر تناقض‌آمیز زیمل درباره فرهنگ نوین / نگاهی به فلسفه بول.

۲۶۸

زندگی

حاشیه‌نشین دانشگاه / يك مرد مسلط بر صحنه / کارنامه نویسنده زیمل.

۲۷۶

زمینه‌های

تأثیر آرمین و اسپنسر / مرحله نهایی: فلسفه حیات‌گرایی.

۲۸۰

زمینه اجتماعی

صحنه عمومی / اطباء دوگانه زیمل.

۲۹۵

چکیده

ماکس وبر

۲۹۹

اندیشه

علم طبیعی، علم اجتماعی و ربط ارزشی / نمونه آرمانی / علیت و احتمال / انواع
اقتدار / کارکرد افکار / طبقه، منزلت و برتری / دی‌سالاری / عقلایی شدن و
افسون‌زدایی.

۳۱۹

زندگی

وبر در خانه پدری / نخستین دوره دانشگاهی / سالهای تحصیلی / يك اخلاق‌گرای
نمونه.

۳۳۲

زمینه فکری

وبر و میراث ایدآلیسم / وبر و تاریخ‌گرایی و جامعه‌شناسی آلمانی / روزنامه‌نویسی:
نتیجه و مارکس.

۳۴۰

زمینه اجتماعی

شبکه خانوادگی / صحنه عمومی / مرد دانشگاهی.

۳۵۱

چکیده

تورشائین وبلن

۳۵۶

اندیشه

- ریافت کلی و بلن / کالبدشکافی رقابت / جامعه‌شناسی معرفت / تحلیل کارکردی / نظریه دگرگونی اجتماعی.
- ۳۶۹ زندگی
یک روزی حاشیه‌نشین / یک دانشجوی حاشیه‌نشین / یک دانشگاهی حاشیه‌نشین / یک کارمند پیمانی حاشیه‌نشین.
- ۳۸۸ زمینه فکری
تأثیر مارکس، بلامی و تکاملگرایی / دین و بلن به عملگرایی.
- ۳۹۳ زمینه اجتماعی
یک حاشیه‌نشین / مخاطبان و همکاران و بلن.
- ۴۰۴ چکید
چارلز هوروزنر و بلن
- ۴۰۹ اندیشه
خود آینه‌سان / طنز و مسک کولی درباره جامعه / گروه نخستین / روش جامعه‌شناختی / فراگرد اجتماعی / تحلیل نهادی.
- ۴۲۰ زندگی
حکیم آن آربر.
- ۴۲۵ زمینه فکری
دین کولی به بالدوین و جیمز.
- ۴۳۱ زمینه اجتماعی
وضع دانشگاهی کولی و مخاطبانش / میراث بلن.
- ۴۴۰ چکیده
جورج هربرت مید
- ۴۴۳ اندیشه
خود در جامعه / تکوین خود / «من» و «خودم» / مید به عنوان یک روش‌نگار.
- ۴۵۳ زندگی
مید در شیکاگو.
- ۴۶۱ زمینه فکری
میراث پروتستان‌نویسم و فرهنگ مرزن‌نویسی / تکاملگرایی / ایدآلیسم آلمانی / همکاری با عملگرایان.

- ۴۶۷ زمینه اجتماعی
مخاطبان و همکاران مید.
- ۴۷۱ چکیده
- ۴۷۵ رابرت آزدا پارک
از فلسفه
انتار جمعی و نظارت اجتماعی / چهار فراگرد عمده اجتماعی / فاصله اجتماعی /
دگرزنی اجتماعی / سامان زیستی و سامان اجتماعی / خود و نقش اجتماعی.
- ۴۸۶ زندگی
پارک به عنوان یک روزنامه‌نگار و دانشجوی فلسفه / پارک به عنوان یک شخصیت
فعال اجتماعی / کارهای دانشگاهی پارک.
- ۴۹۴ زمینه فکری
دین پارک به علم اجتماعی آلمانی / دین پارک به تکاملگرایی و روانشناسی اجتماعی
اروپا.
- ۴۹۹ زمینه اجتماعی
جامعه‌شناسی شیکاگو در آغاز سده بیستم / کارنامه دانشگاهی.
- ۵۰۸ چکیده
- ۵۱۱ ویلفردو پارتو
اندیشه
کنش منطقی و کنش غیرمنطقی / تنه‌سست‌ها و مشتقات / نظریه غیرمنطقی /
نیت‌های ذهنی و پیامدهای عینی / شیران و روباهان / نظریه تحبک‌ها و چرخش آنها /
فایده اجتماعی کلی و جزئی گروه یا جامعه.
- ۵۳۳ زندگی
پارتو به عنوان یک بازرگان و سیاستمدار سرخورده / کار دانشگاهی در سوئیس و بالا.
- ۵۳۶ زمینه فکری
وارث ماکیاولی / تأثیر تکاملگرایی و اثباتگرایی / دین پارتو به موسکا و مارکس.
- ۵۴۳ زمینه اجتماعی
همکاران و مخاطبان پارتو / نفوذ پارتو در آمریکا.
- ۵۵۹ چکیده

کارل مانهایم

۵۶۳

اندیشه

جامعه‌شناسی بازسازی برنامه‌ریزی شده / جامعه‌شناسی معرفت.

۵۷۸

زندگی

محیط روشنفکری بوداپست / سالهای اقامت در انگلیس.

۵۸۸

رسم فکری

مارکسیسم و تاریخ‌گرایی / روانشناسی گشتالت، کانت‌گرایی نوین و پدیده‌شناسی /
دین مانهایم به هگل / روی آوردن مانهایم به عمل‌گرایی.

۵۹۷

زندگی

جامعه‌شناسان در سالهای ۱۹۲۰ / جامعه انگلیسی در سالهای ۱۹۳۰.

۶۰۵

چکیده

۶۰۷

راژده‌نامه

۶۱۳

فهرست اعلام

www.ketab.ir